

Į TVARUMĄ ORIENTUOTOS INVESTICIJOS, PASKOLOS, DRAUDIMAS AR PENSIJOS KĄ TURITE ŽINOTI?

Mūsų pasirinkimai lemia mūsų ateitį. Ar norėtumėte prisidėti prie tvaresnės ateities kūrimo? Sužinokite, kaip jūsų finansiniai sprendimai gali padėti aplinkai ir visuomenei, ir nepamirškite vadovautis keliais patarimais!

Kaip priimti tvarius finansinius sprendimus?

Vartotojas turi galimybę investuoti, imti paskolą, įsigyti draudimą arba sudaryti pensijų kaupimo sutartį, kuriais finansuojamos įmonės ar projektai, kurie yra socialiai atsakingi arba prisideda prie aplinkos apsaugos ir perėjimo prie tvaresnės ekonomikos.

Pavyzdžiui, tvarų finansinį sprendimą priimsite tada, jei pinigus patikėsite investiciniam fondui, investuojančiam į įmones, kurios perdirba namų ūkio atliekas, arba į projektus, kuriais skatinamas užimtumas socialiai remtinose bendruomenėse, arba jei pasiimsite paskolą energiją tausojančiam būstui įsigyti. Kitaip tariant, turite galvoti ne tik apie pinigus, bet ir apie finansinio produkto aplinkos, socialinius ir valdymo (ASV) (angl. *Environmental, Social, and Governance, ESG*) ypatumus.

Koks finansinis produktas yra tvarus?

Tvarumo ypatumais pasižyminčius finansinius produktus siūlo bankai, turto ir pensijų fondų valdytojai, draudikai arba kitos finansų bendrovės. Tai:

- **Paskolos**, kuriomis prisidedama prie aplinką tausojančių projektų, pavyzdžiui, paskolos netaršiai transporto priemonei, tvariems namams įsigyti arba būstui atnaujinti ir (arba) modernizuoti, kad padidėtų jo energinio naudingumo klasė.
- **Investicijos į konkrečias akcijas ir obligacijas**, kurias išleido, pavyzdžiui, įmonės, kurių mažas anglies pėdsakas arba atsakingai vykdančios veiklą savo darbuotojų ir bendruomenių, kuriose veikia, atžvilgiu.
- **Investicijos, pensijų kaupimo⁽¹⁾ ar gyvybės draudimo sutartys**, kaip antai tvariai investuojantys investiciniai fondai, gyvybės draudimo produktai ir pensijų fondai. Pavyzdžiui, investicinis fondas gali investuoti į bendrovių, kurios elektros energiją gamina iš vėjo, saulės ar hidroenergijos, akcijas.

(1) Šiame informaciniame leidinyje sąvoka „pensijos“ neapima valstybinių pensijų sistemų.

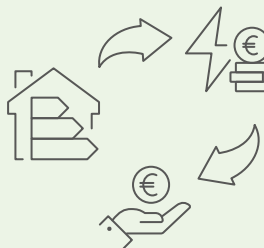
Kodėl verta įsigyti produktus, pasižyminčius tvarumo ypatumais?

Tvarumu pasižyminčios investicijos, pensijų fondai ir gyvybės draudimas gali:

- prisidėti prie tvaresnės ekonomikos, investuojant, pavyzdžiui, į žaliąsias obligacijas, kuriomis finansuojami atsinaujinančiosios energijos ar efektyvaus energijos vartojimo projektai ir kurias išleido bendrovė arba vyriausybė; investuojant į bendroves, įsipareigojusias mažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą, vykdančias aplinką tausojančią veiklą, įtrauktą į vadinamąją „ES taksonomiją“, arba taikančias sąžiningą darbo praktiką ir gerbiančias žmogaus teises.
- Sušvelninti platesnį neigiamą įmonių veiklos poveikį aplinkai ar socialinius padarinius, investuojant į pensijų ir kitus investicinius produktus, kurie galėtų paveikti įmonės, į kurią investuojama, veiklos modelį, kad jis taptų ekologiškesnis. Pavyzdžiui, draudikas ar turto valdytojas gali pasinaudoti savo, kaip bendrovės akcininko, balsavimo teisėmis ir reikalauti, kad bendrovė sumažintų savo anglies pėdsaką arba spręstų lyčių nelygybės klausimus.

Paskolos gali padėti sušvelninti klimato kaitą ir prie jos prisitaikyti (pvz., kai didinate savo namų energinį naudingumą arba pereinate prie aplinką tausojančių šildymo šaltinių). Iš to galite gauti ir tiesioginės naudos.

Tam tikrais atvejais užsitikrinsite geresnes paskolos sąlygas, pavyzdžiui, jei perkate arba statote būstą, atitinkantį patvirtintus eksploatacinių savybių standartus, arba renovuojate esamą būstą, kad padidintumėte jo energinį naudingumą. Tai gali jus net paskatinti pagerinti savo namų energinį naudingumą ir ilginiui dėl ekonomiškai efektyvesnio energijos vartojimo tikriausiai mažiau mokėsite už komunalines paslaugas. Dėl to turėsite daugiau disponuojamųjų pajamų ir būsite finansiškai pajėgesni grąžinti paskolą.

Kur rasti informacijos apie investicijų, pensijų kaupimo ir gyvybės draudimo produktų^(?) tvarumo ypatumus?

Informacijos apie tvarumo ypatumus galite gauti tokiais būdais:

- atidžiai perskaitykite pateiktą informaciją apie tvarumo ypatumus. Šią informaciją galima rasti produkto aprašyme atitinkamo pardavėjo, banko, turto valdytojo, draudiko ar pensijų kaupimo bendrovės interneto svetainėje. Ši informacija padės suprasti konkrečius dominančių produktų tvarumo aspektus ir lengviau juos palyginti.
- Prieikus, prieš nusprendami investuoti, susisiekite su įmone arba asmeniu, galinčiu jums patarti ir parduodančiu tokius produktus, – banku, tarpininku, draudimo bendrove ir pan. Kai kuriais atvejais pardavėjas būna teisiškai įpareigotas jums pateikti būtiną informaciją apie investicijas, gyvybės draudimą ir jų tvarumo aspektus. Pardavėjas taip pat turėtų jums rekomenduoti tokį iš savo siūlomų produktų, kuris atitinka jūsų investavimo ir tvarumo prioritetus.

Kaip draudimas padeda geriau apsaugoti nuo klimato kaitos sukeltų stichinių nelaimių?

Draudimas finansiškai apsaugo nuo ekonominių nuostolių, patiriamų dėl stichinių nelaimių. Be to, draudimas skatina prisitaikyti prie klimato kaitos keliamų grėsmių. Kadangi stichinių nelaimių pasitaiko vis dažniau, kai kurių rūšių būsto draudimo sutartyse gali būti siūlomos geresnės sąlygos, jei ėmėtės arba imsitės priemonių savo turtą apsaugoti nuo klimato reiškinių, pavyzdžiui, potvynių.

(?) Šiuos produktus norintiems įsigyti vartotojams skirta tam tikra privaloma informacija.

PAGRINDINIAI PATARIMAI, KURIAIS REIKĖTŲ VADOVAUTIS RENKANTIS TVARUMO YPATUMŲ TURINČIUS FINANSINIUS PRODUKTUS

1

Prieš pasirinkdami produktą, nuspręskite, kiek jums svarbus tvarumas ir kokius finansinius tikslus norite pasiekti

Prieš priimdami bet kokį finansinį sprendimą, apsvastykite, kokie aplinkos, socialiniai ar valdymo klausimai jums svarbūs ir kokių tvarumo tikslų norėtumėte pasiekti. Tada palyginkite tvarumo ypatumų turinčius finansinius produktus ir pasirinkite tą, kuris leis lengviausiai įgyvendinti finansinius (vertinant tikėtiną grąžą, riziką ir sąnaudas) ir tvarumo tikslus.

2

Kad išvengtumėte klaidinančio „ekomanipuliacinio“ (angl. *greenwashing*), atkreipkite dėmesį į sąlygas ir tvarumo ypatumus

Nors įmonės privalo teikti vartotojams teisingą ir aiškią informaciją, rinkoje gali būti produktų, kurie pristatomi tvaresniais, nei yra iš tikrųjų.

- Nepasikliaukite vien produkto pavadinimu. Jei produkto pavadinime yra tokie žodžiai kaip „žalias“ ar „tvarus“, dar nereiškia, kad taip iš tikrųjų ir yra. Nesileiskite suklaudinami neteisingos informacijos.
- Atidžiai perskaitykite informaciją apie produktų tvarumo ypatumus ir juos palyginkite.

3

Atkreipkite dėmesį, kad finansiniai produktai, turintys tvarumo ypatumų, neapsaugoti nuo rizikos

Finansiniai produktai, turintys tvarumo ypatumų, neatsiejami nuo finansinės rizikos, kaip ir bet kurios kitos rūšies finansiniai produktai. Atminkite, kad tokie produktai nebūtinai siūlomi geresnėmis sąlygomis už tradicinius produktus (pvz., taikant mažesnes paskolų palūkanų normas, mažesnius mokesčius ir pan.).

Prieš investuodami pinigus, įsigydami draudimą, sudarydami pensijų kaupimo sutartį ar imdami paskolą, visada turėtumėte žinoti pagrindinius dalykus, ką daryti galima ir ko ne ir būti susipažinę su svarbiausiais patarimais.

4

Prieš įsigydami investicinius ir gyvybės draudimo produktus, apsispręskite neskubėdami ir, prireikus išsamesnio paaiškinimo, kreipkitės į įmonę ar asmenį, galintį pakonsultuoti dėl tokių produktų įsigijimo ir juos parduoti.

Apsispręskite neskubėdami. Jei kyla neaiškumų arba ko nors nesuprantate, paprašykite suteikti daugiau informacijos. Atminkite, kad bankas, tarpininkas, draudimo agentas ar kita įgaliota įmonė turėtų pasidomėti jūsų tvarumo prioritetais ir paprastai bei aiškiai suteikti reikiamos informacijos.

- Galbūt jums kils tokių klausimų:
 - Kuo skiriasi tvarumo ypatumais pasižymintis ir nepasižymintis produktas?
 - Kokios mano galimybės investuoti tvariai?
 - Ar siūloma investicija ir (arba) gyvybės draudimas atitinka mano tvarumo prioritetus?
 - Į ką dar reikėtų atkreipti dėmesį investuojant arba renkantis gyvybės draudimą?